

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ БІЗНЕСОВИХ ПРОЦЕСІВ

УДК 336.71

JEL classification: G21

Дрозд А.О.

канд. економ. наук

ORCID ID: 0000-0002-1751-2673

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені гора Сікорського»

АНАЛІЗ РИНКУ ДЕПОЗИТІВ БАНКІВ УКРАЇНИ – ДИНАМІКА ДЕПОЗИТНИХ ПРОДУКТІВ В 2016-2018 РОКАХ

ANALYSIS OF UKRAINIAN BANKS DEPOSITS MARKET – DEPOSIT PRODUCTS DYNAMICS IN 2016-2018 YEARS

В статті розглядається ринок депозитів для фізичних та юридичних осіб банків України в 2018 році. Було проведено аналіз депозитних продуктів банківського ринку України, визначено основні тенденції за 2016-2018 роки і закономірності пропонованих депозитних банківських продуктів. Приведено статистику щодо депозитних продуктів 23 найбільших банків в Україні з ринковою часткою активів понад 0,5%. Було проаналізовано кількість депозитних продуктів, які банки пропонують на ринку депозитів. Виявлено що за 2016-2018рр. в середньому банки збільшили кількість депозитних продуктів для фізичних осіб, та зменшили для юридичних осіб. За кількістю депозитних продуктів банки можна поділити на дві групи – з великим та малим числом депозитних продуктів. Максимальні терміни залучення депозитів для фізичних осіб для більшості банків не перевищували 2 років, а для юридичних осіб були значно більші. Число можливих валют для залучення депозитів скоротилося в 2016-2018рр. Депозитні ставки в українській гривні вищі за ставки в доларах США та євро, а ставки в доларах в більшості банків вищі за євро. Найбільші депозитні ставки – в банків з приватним українським капіталом, найменші в банків з іноземним капіталом, банки з державною часткою власності займають проміжне положення, але мають найвужчий діапазон значень депозитних ставок. Позитивною є тенденція до більшої прозорості умов і депозитних ставок для юридичних осіб. В статті приведено статистичні дані щодо депозитних продуктів українських банків, що можуть бути використані в подальших дослідженнях ринку депозитів.

Ключові слова: депозити, ринок депозитів, депозитний продукт, українські банки.

The paper describes market of deposit products for individuals and companies of Ukrainian banks in 2018. We analyzed deposit products of banking market of Ukraine, defined main trends during 2016-2018 and regularities in proposed bank deposit products. We provided statistics of deposit products of 23 largest banks in Ukraine with assets market share over 0.5%. We analyzed the number of deposit products that banks proposed on deposits market. We defined that in 2016-

2018 on average banks increased number of deposit product for individuals and decreased for companies. By number of deposit products banks could be divided into two groups – with small and big number of deposit products. Maximal terms of deposits for individuals do not exceed 2 years, while for companies were much bigger. Number of available currencies for deposits decreased in 2016-2018. Deposit rates in Ukrainian hryvnia are higher than US dollar and euro, and deposit rates in US dollar in most banks are higher than euro. Biggest deposit rates are proposed by banks with private capital, smallest deposit rates are proposed by banks with foreign capital, bank with government share in capital are between them but have the lowest range of deposit rates. There is a positive tendency towards more clarity of terms and deposit rates for companies. In the paper we show statistical data of deposit products of Ukrainian banks that could be used in following researches of deposit market.

Keywords: deposits, deposits market, deposit product, Ukrainian banks.

Вступ. Банки є важливими фінансовими посередниками в економіці країни. Результат їх діяльності впливає на всю економіку: швидкість розвитку виробництва через механізми кредитування та інвестування, забезпечення валютних операцій експорту-імпорту та різноманітних платежів, збереження та примноження заощаджень. Прибуткова і стабільна діяльність банків таким чином впливає на стабільність соціально-економічної ситуації в країні та швидкість економічного зростання.

Аналіз ринку банківських послуг може показати, які з продуктів користуються попитом і приносять прибуток банкам. Які продукти поступово втрачають свою цінність та привабливість. Поява нових продуктів покаже, на що слід акцентувати увагу при формуванні банківської стратегії розвитку на майбутнє.

Залежно від стратегії банку та від позиціонування на ринку банківських послуг, основна діяльність банку може бути головним джерелом доходів банку або одним із основних. Для того, щоб кредитно-депозитна діяльність банку була прибутковою, необхідний правильний підбір і поділ продуктів, встановлення оптимальних відсоткових ставок для задоволення потреб клієнтів, а також для підтримання конкурентної боротьби та отримання максимально можливого прибутку. Впровадження нових продуктів, послуг і технологій, які дадуть можливість більш ефективно отримувати прибуток при наявних ресурсах.

Питанням дослідження створення, розвитку і поширення банківських послуг технологій, які відповідають сучасним вимогам управління банківською діяльністю, присвячені праці українських, російських та зарубіжних вчених і фахівців із банківської справи. Наукові праці А.М. Мороза, А.А. Пересади, Г.Т. Парчевої, О.В. Дзюблюка, М.Д. Алексеєнко, І.В. Волошина, М.І. Волошина з теорії і практики банківської справи, а також Ф. Котлера, Е.А. Уткіна, І.Н. Герчикової, Г.С. Панової, І.О. Спіцина та Я.О. Спіцина з маркетингу стали теоретичною і методологічною базою цього дослідження. У процесі вивчення стратегічного планування в комерційних банках використано праці А.П.

Градова, А.М. Тимоніна, О. Кириченко, Ю.І. Коробова, В. Платонова, Л.О. Примостки.

Хоча здобутки науковців загалом значні, питання аналізу ринку депозитних продуктів та проблема вибору й формування комерційними банками України на їх основі своєї стратегії на сьогодні залишається недостатньо дослідженими.

Недостатній рівень дослідження зазначеної проблематики, актуальність і необхідність вирішення проблем, пов'язаних із вибором, формуванням та втіленням у життя стратегії банку на ринку банківських депозитних продуктів, обумовили вибір теми статті.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз наявних депозитних продуктів банків в Україні та їх динаміки за 2016-2018 роки. Для цієї мети розглянемо депозитні продукти найбільших банків України з ринковою часткою активів понад 0,5% на 1 жовтня 2018 року [1], а також результати аналізу депозитних продуктів банків в 2016 році [2] та 2017 році [3].

Методологія. При дослідженні були використані методи системного аналізу та синтезу, індукції та дедукції. Матеріалами для аналізу ринку депозитів та депозитних продуктів банків України послужили офіційні сайти 23 обраних банків (АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "ОЩАДБАНК", АТ "Укрексімбанк", АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "СБЕРБАНК", АТ "АЛЬФА-БАНК", АТ "УкрСиббанк", ПАТ "Промінвестбанк", АТ "УКРСОЦБАНК", АТ "ОТП БАНК", ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", АТ "СІТІБАНК", АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК", ПАТ "КРЕДОБАНК", ПАТ "ІНГ Банк Україна", ПАТ "ПУМБ", Акціонерний банк "Південний", АТ "ТАСКОМБАНК", АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО", ПАТ "МЕГАБАНК", ПАТ "БАНК ВОСТОК", ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК") [4-26].

Результати дослідження: Якщо розглянути не методику ціноутворення та створення нових депозитних продуктів українських банків, а кінцевий результат – наявні депозитні продукти банку та порівняти їх з результатами аналізу в 2016 та 2017 роках, можна зробити ряд узагальнень.

В динаміці, кількість банків що мають частку активів понад 0,5% зменшується із часом: в 2016 році таких банків було 27, в 2017 – 24, в 2018 – 23.

Всі банки розділяють депозитні продукти для фізичних та юридичних осіб. 2 банки з 23 не пропонують депозитів на своїх сайтах (АТ "СІТІБАНК", ПАТ "ІНГ Банк Україна").

Депозитні продукти для фізичних осіб більш прозоро представлені на сайтах – часто умови таких продуктів, депозитні ставки, умови депозитів та можливі комісії явно наведені на сайтах банків. З 2016 року ці закономірності не змінилися.

За 2016-2018 роки відбулася уніфікація назв депозитних продуктів, зараз

всі з розглянутих банків називають депозитні продукти депозитами. Лише один банк ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК" нарівні з терміном «депозити» використовує також терміни «вклади» та «ощадні рахунки» (рис. 1).

Рисунок 1 - Всі банки називають депозитні продукти для фізичних осіб депозитами, як виняток вживаються і інші назви

На даний момент все ще не склалася практика щодо уніфікації деякого стандартного депозиту із стандартними умовами. Поширені такі депозитні продукти як строковий депозит без можливості поповнення з виплатою відсотків в кінці строку залучення, строковий депозит без можливості поповнення з виплатою відсотків щомісячно, строковий депозит з можливістю поповнення з виплатою відсотків в кінці строку залучення, строковий депозит з можливістю поповнення з виплатою відсотків щомісячно. Проте жоден з цих 4 депозитних продуктів не представлений у всіх розглянутих банках – іншими словами, стандартного депозитного продукту для фізичних осіб наразі немає (рис. 2).

Рисунок 2 - Найбільш поширений вид депозитних продуктів для фізичних осіб - строковий депозит з можливістю поповнення з виплатою відсотків щомісячно

Зазвичай банки пропонують декілька депозитних продуктів для фізичних осіб – найбільш поширено від 4 до 8 депозитних продуктів (у 70% банків з розглянутих), хоча є винятки з 1 видом депозиту або жодного: жодного депозиту для фізичних осіб (АТ "СІТІБАНК", ПАТ "ІНГ Банк Україна"), 1 вид депозитів (ПАТ "Промінвестбанк", АТ "УКРСОЦБАНК"), 2 депозитних продукти (АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК", АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"), 4 депозитних продукти (АТ "ОЩАДБАНК", АТ "УкрСиббанк", АТ "ТАСКОМБАНК"), 5 депозитних продуктів (АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "СБЕРБАНК", АТ "АЛЬФА-БАНК", ПАТ "КРЕДОБАНК", ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"), 6 депозитних продуктів (АТ "ОТП БАНК", ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", ПАТ "МЕГАБАНК"), 7 депозитних продуктів (АТ "Райффайзен Банк Аваль", ПАТ "БАНК ВОСТОК"), 8 депозитних продуктів (АТ "Укрексімбанк", АБ "УКРГАЗБАНК", ПАТ "ПУМБ"), і 11 депозитних продуктів (Акціонерний банк "Південний") (рис. 3).

Порівнюючи цю інформацію з результатами дослідження в 2017 році (рис. 4) можна зробити висновки, що загалом є тенденція до збільшення кількості депозитних продуктів, що пропонують банки фізичним особам – значення моди депозитів в 2017р. було чотири депозитних продукти, а в 2018р. п'ять.

Рисунок 3 - Кількість депозитних продуктів, що пропонували банки в 2018 р.

Рисунок 4 - Кількість депозитних продуктів, що пропонували банки в 2017 р.

Також присутня тенденція, що більшість банків в виборі кількості депозитних продуктів зміщуються до деяких ринкових середніх значень. Так, в 2017р. банків що пропонували 1-3 депозитних продукти було 6, а в 2018р. таких банків уже лише 4. Та ж динаміка і щодо банків з великою кількістю депозитних продуктів: в 2017р. банків що пропонували більше 8 депозитних продуктів було 4, а в 2018р. такий банк уже лише один. Незмінним залишилося

число банків, що не пропонують взагалі депозитні продукти для фізичних осіб.

З такої тенденції ймовірно можна зробити висновок, що банки у своїй політиці щодо вибору кількості депозитних продуктів намагаються пропонувати в середньому більше депозитних продуктів для фізичних осіб, ніж в попередні роки.

Водночас в своїй політиці банки кластеризуються в 2 групи: основна група банків з 4-8 депозитними продуктами, що розглядає залучення коштів від населення як важливий напрямок діяльності і пропонує кілька видів депозитів для сегментації клієнтів, і друга група банків з 1-2 депозитними продуктами, що ймовірно не розглядає залучення коштів через депозити фізичних осіб настільки важливим видом діяльності, щоб пропонувати клієнтам кілька видів депозитів.

Майже всі банки (20 з 23) пропонують стандартні терміни залучення депозитів на 3 місяці, 6 місяців, 12-13 місяців, це де-факто стандартні терміни залучення депозитів фізичних осіб. У порівнянні з попереднім роком, терміни залучення до 3 місяців стають менш поширеними: за результатами дослідження в 2017р. всі банки пропонували депозити із терміном залучення на 1 місяць, то в 2018р. уже лише 65% банків (15 з 23) пропонували депозити з терміном залучення на 1 місяць. Безстрокові депозити також пропонують лише 65% банків (15 з 23).

Показовою є статистика щодо депозитних продуктів із терміном залучення понад 13 місяців – кількість банків що пропонують залучення депозитів на тривалий період часу (наприклад, більше 2 років) дуже мала, ймовірно це можна трактувати як невпевненість банківського ринку в подальших ринкових ставках та низький попит фізичних осіб на вкладення грошей в довгострокові депозити. Також можна відмітити динаміку з 2016 року на скорочення максимальних термінів залучення: в 2016 році були неединичними терміни залучення на 3, 10, 20 років.

Максимальний термін залучення депозитів фізичних осіб до 12-13 місяців серед розглянутих банків пропонують 6 банків (АТ "Райффайзен Банк Аваль", ПАТ "Промінвестбанк", ПАТ "КРЕДОБАНК", ПАТ "МЕГАБАНК", ПАТ "БАНК ВОСТОК", ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"), до 15 місяців – 3 банки (Акціонерний банк "Південний", АТ "ТАСКОМБАНК", АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"), до 18 місяців – 3 банки (АТ "ОЩАДБАНК", ПАТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК", ПАТ "ПУМБ"), до 2 років – 7 банків (АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "СБЕРБАНК", АТ "АЛЬФА-БАНК", АТ "УкрСиббанк", АТ "ОТП БАНК", АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"), та один банк – до 10 років (АТ "Укрексімбанк") (рис. 5).

Рисунок 5 - Максимальні терміни залучення депозитів фізичних осіб дуже невеликі – не більше 1-2 років

Щодо валют залучення депозитів фізичних осіб де-факто склався стандарт, що майже всі банки залучали депозити в українській гривні, доларах США та євро (рис. 6).

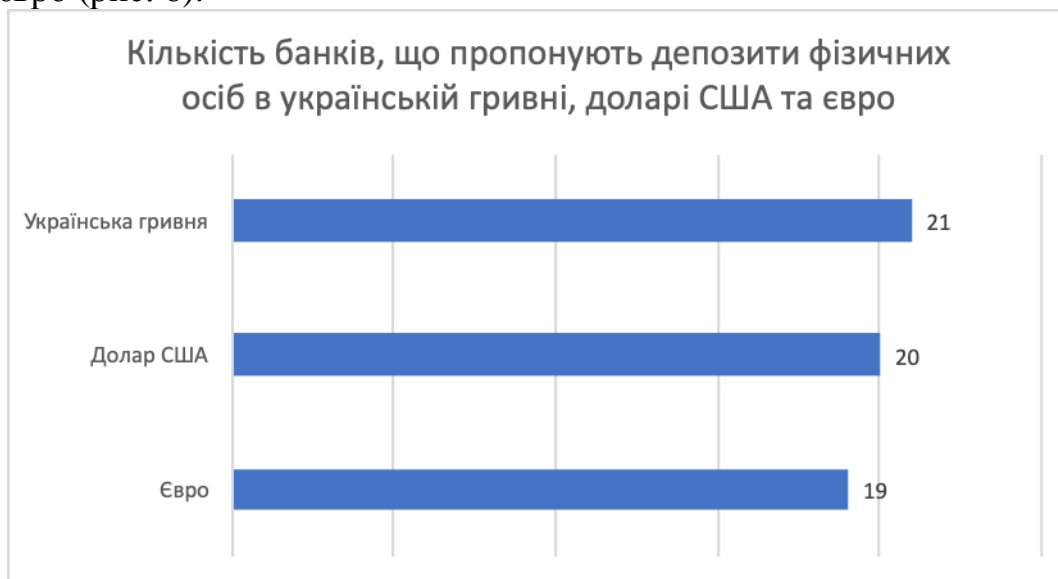

Рисунок 6 - Всі банки залучали депозити у гривні, майже всі у доларі США та євро

Депозити залучаються зазвичай в українській гривні, доларах США та євро (всі банки), іноді в швейцарських франках (АТ "Укрексімбанк", АТ "ОТП БАНК"), в золоті (ХАУ) (АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "СБЕРБАНК"). Таким чином, можна зробити висновок, що депозитні продукти не в названих трьох валютах непоширені і існує динаміка на скорочення кількості валют в яких

залучаються депозити, адже в 2016 році більша кількість банків пропонувала депозитні продукти в швейцарських франках, також були депозитні продукти в англійських фунтах стерлінгів, в російських рублях, яких в 2018 уже немає.

Також особлива ситуація, що 2 банки не залучають депозити фізичних осіб в євро (АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "УкрСиббанк"), та 1 банк не залучає депозити фізичних осіб в доларах США (АТ "УкрСиббанк").

Вочевидь така ситуація може пояснюватися низькою потребою банків з іноземним капіталом в залученні коштів в валюті в Україні. Оскільки по-перше, депозитні відсоткові ставки в Україні доволі високі, а по-друге, банки з іноземним капіталом мають можливість залучати депозити в євро чи доларах США в інших країнах із меншими відсотковими ставками, то в Україні такі банки обирають один з двох варіантів: пропонувати фізичним особам депозити в євро чи доларах США із дуже низькою депозитною ставкою близькою до нуля, або взагалі не залучати такі депозити. Вочевидь, названі два банки обирають саме такий шлях і навіть не пропонують таких депозитів для фізичних осіб.

Депозитні ставки залежать від виду депозитного продукту (внаслідок можливих умов поповнення, зняття, моментів нарахування та сплати відсотків, капіталізації відсотків, можливого дострокового вилучення депозиту, валюти депозиту), від терміну на який залучається депозит, від суми депозиту. Для всіх банків характерно, що депозитні відсотки для депозитів у гривнях є вищими, ніж у депозитів у доларах чи євро. Депозитні відсотки для депозитів у доларах є не меншими, ніж у депозитів у євро, хоча у деяких банків вони на одному рівні, таких банків лише три (АБ "УКРГАЗБАНК", ПАТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК", ПАТ "МЕГАБАНК").

Більші відсоткові ставки для гривневих депозитів порівняно із депозитами у доларах США і євро вочевидь пояснюються більшими інфляційними і девальваційними очікуваннями щодо гривні. Але чим пояснюються вищі депозитні ставки у депозитів в доларах США порівняно з євро питання дискусійне, можливо причиною є те, що більшість банків України з іноземним капіталом мають європейські країни походження з простішим доступом до залучених коштів у євро, ніж в доларах.

Депозитні відсотки для фізичних осіб із строком залучення 12 місяців в валюті гривні в групі банків з державною часткою (АТ КБ "ПРИВАТБАНК", АТ "ОЩАДБАНК", АТ "Укрексімбанк", АБ "УКРГАЗБАНК") знаходяться у вузькому діапазоні значень (рис. 7), медіанне значення депозитної ставки 14,75%.

Рисунок 7 - Депозитні відсотки для фізичних осіб – фактичні значення для банків з державною часткою, з іноземним капіталом та з приватним капіталом

В групі банків з іноземним капіталом (АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "СБЕРБАНК", АТ "АЛЬФА-БАНК", АТ "УкрСиббанк", ПАТ "Промінвестбанк", АТ "УКРСОЦБАНК", АТ "ОТП БАНК", ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК", ПАТ "КРЕДОБАНК") ситуація кардинально інша. На банківському ринку України кількість банків цієї групи найбільша, діапазон значень депозитних відсотків широкий і нерівномірний. Так, найменший депозитний відсоток надає Укрсиббанк (5%), найбільший – Прокредит банк (17,5%). Медіанне значення депозитної ставки для фізичних осіб цієї групи –14%. В групі банків з приватним капіталом (ПАТ "ПУМБ", Акціонерний банк "Південний", АТ "ТАСКОМБАНК", АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО", ПАТ "МЕГАБАНК", ПАТ "БАНК ВОСТОК", ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК") діапазон значень депозитної ставки більший, ніж у банків з державною часткою, але менший ніж у банків з іноземним капіталом. Медіанне значення депозитної ставки 16% (рис. 8).

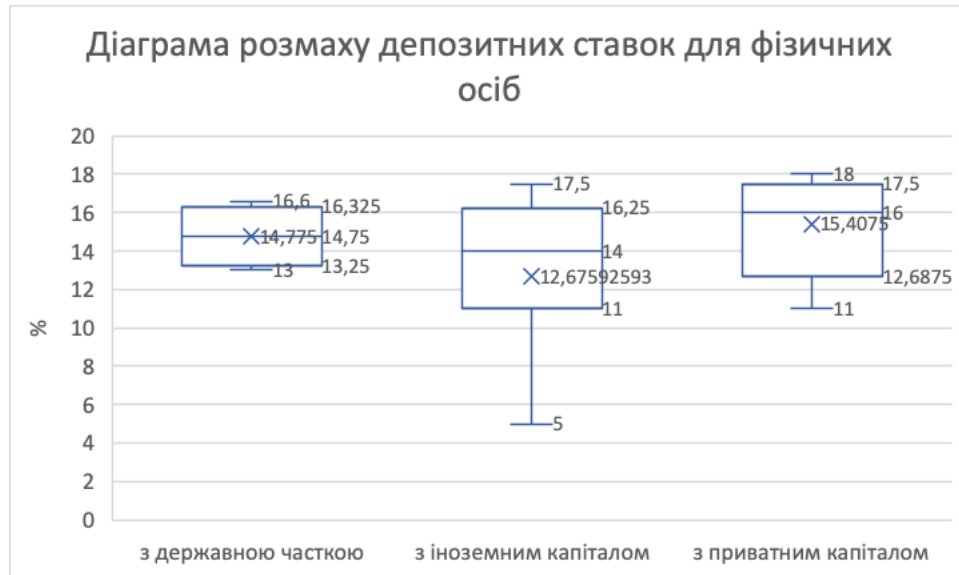

Рисунок 8 - Депозитні відсотки для фізичних осіб – діаграми розмаху для банків з державною часткою, з іноземним капіталом та з приватним капіталом

Таким чином, якщо порівнювати по медіанним ставкам депозитних продуктів для фізичних осіб із строком залучення 12 місяців, то найменша медіанна депозитна ставка у групи банків з іноземним капіталом, потім у групи банків з державною часткою, і найбільша медіанна депозитна ставка у групи банків з приватним українським капіталом.

Мінімальні депозитні ставки у банків з іноземним капіталом: (АТ "УкрСиббанк" – 5%, АТ "УКРСОЦБАНК" – 8%, АТ "ОТП БАНК" – 9%.

Максимальні депозитні ставки у банків з приватним капіталом: АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО" - 18%, ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК" – 17,75%, ПАТ "ПУМБ" – 17,7%

Окрім базових умов депозитних продуктів, іноді банки пропонують різні акції та підвищення депозитних ставок в залежності від деяких умов (реєстрації в онлайн банкінгу, відкриття депозиту онлайн чи через онлайн-банкінг, замовленні послуги страхування, перевкладанні депозиту, при користуванні іншими послугами банку, наприклад зарплатною карткою, для клієнтів банку з картками престиж класу – голд, платініум, преміум, віп і т.д., деяким категоріям населення як то пенсіонерам тощо).

Як особливий випадок можна виділити Монобанк – по суті виділений бренд, що належить ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК", але позиціонує себе для клієнтів як окремий банк із своїми депозитними продуктами і умовами.

Аналізуючи депозитні продукти для юридичних осіб, можна зробити наступні висновки.

У всіх банків, в яких на сайтах пропонуються депозити для фізичних осіб, є також депозити і для юридичних осіб. Загалом є два підходи до

позиціонування депозитних продуктів для юридичних осіб: виділяти окремо продукти для корпоративних клієнтів та малого і середнього бізнесу, або пропонувати депозитні продукти для юросіб загалом.

Більшість банків розділяють юридичних осіб та свої депозитні продукти на послуги корпоративних клієнтів та малого (або малого і середнього разом) бізнесу, менша частина банків пропонують депозитні продукти для юридичних осіб загалом, без поділу продуктів для корпоративних клієнтів і інших (рис. 9).

Депозити для юридичних осіб в більшості випадків включають інші продукти, ніж продукти для фізичних осіб.

Порівнюючи цю інформацію з результатами дослідження в 2016 році (рис. 10) можна зробити висновки, що загалом є тенденція до зменшення кількості депозитних продуктів, що пропонують банки юридичним особам – в 2016р. 52% банків пропонували 4-8 депозитних продуктів для юридичних осіб, а в 2018р. уже лише 35% банків, водночас в 2016р. лише 26% банків пропонували 1-3 депозитних продукти для юридичних осіб, а в 2018р. уже 39% банків.

Рисунок 9 - Дві третіх банків поділяють продукти для юридичних осіб на продукти для корпоративних клієнтів і інших (малий і середній бізнес чи тільки малий), одна третина банків пропонує депозитні продукти для юридичних осіб загалом без поділу

Рисунок 10 - Кількість депозитних продуктів, що пропонували банки в 2016р.

Зазвичай банки пропонують декілька депозитних продуктів для юридичних осіб – найбільш поширено або 2-3 депозитних продукти, або 6-9 (у 78% банків з розглянутих), хоча є винятки з 1 видом депозиту або жодного: жодного депозиту для юридичних осіб (АТ "СІТІБАНК", ПАТ "ІНГ Банк Україна"), 1 вид депозитів (ПАТ "МЕГАБАНК"), 2 депозитних продукти (АТ "ОТП БАНК", АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"), 3 депозитних продукти (АТ КБ "ПРИВАТБАНК", ПАТ "Промінвестбанк", ПАТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", ПАТ "БАНК ВОСТОК", ПАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"), 6 депозитних продуктів (АТ "Укрексімбанк", ПАТ "ПУМБ"), 7 депозитних продуктів (АТ "ОЩАДБАНК", АТ "СБЕРБАНК", АТ "УкрСиббанк", Акціонерний банк "Південний"), 8 депозитних продуктів (АБ "УКРГАЗБАНК", АТ "АЛЬФА-БАНК"), 9 депозитних продуктів (ПАТ "КРЕДОБАНК", АТ "ТАСКОМБАНК"), 10 депозитних продуктів (АТ "УКРСОЦБАНК"), і 13 депозитних продуктів (АТ "Райффайзен Банк Аваль") (рис. 11).

Водночас в своїй політиці банки кластеризуються в 2 групи: група банків з 6-9 депозитними продуктами, що розглядає залучення коштів від юридичних осіб як важливий напрямок діяльності і пропонує кілька видів депозитів для сегментації клієнтів, і друга група банків з 1-3 депозитними продуктами, що ймовірно не розглядає залучення коштів через депозити юридичних осіб настільки важливим видом діяльності, щоб пропонувати клієнтам кілька видів депозитів.

Рисунок 11 - Кількість депозитних продуктів, що пропонували банки в 2018р.

Значного прогресу в порівнянні із 2016р. банки досягли з точки зору прозорості умов депозитів для юридичних осіб. В 2016р. багато банків не вказували депозитні ставки на своїх сайтах, зараз більшість банків уже вказує депозитні ставки на всі або частину своїх депозитних продуктів для юридичних осіб.

По термінах залучення банки пропонують більш гнучкі умови на депозити для юридичних осіб, ніж на депозити фізичних осіб. Мінімальні терміни залучення починаються від 1, 3, 7 днів практично у всіх банків. Терміни залучення від 3 до 12 місяців також фактично стандарт для всіх банків. Щодо максимальних термінів залучення, вони також значно вищі, ніж на депозити для фізичних осіб – поширені терміни залучення на 3, 5, 7 років (рис. 12).

Рисунок 12 - Максимальні терміни залучення депозитів юридичних осіб суттєво більші за терміни залучення для фізичних осіб

Депозитні ставки для юридичних осіб також залежать від багатьох факторів і зазвичай нижчі, ніж депозитні ставки фізичних осіб (у 65% банків з 17, де були наведені депозитні ставки депозитів і для фізичних осіб, і для юридичних осіб). Водночас 35% банків мали однакові депозитні ставки і для фізичних осіб, і для юридичних осіб.

Для всіх банків характерно, що депозитна ставка для депозитів юридичних осіб у гривнях є вищими, ніж у депозитів у доларах США чи євро, для більшості банків, що депозитна ставка в доларах США вища за євро.

Висновки. Таким чином, було проведено аналіз банківського ринку продуктів та послуг на основі даних з офіційних сайтів 23 найбільших банків в Україні з ринковою часткою активів понад 0,5% на 1 жовтня 2018 року.

Було виявлено, що ринок депозитних продуктів для фізичних осіб прийшов до стандартизації назви депозитних продуктів як «депозити». Банки групуються у дві групи за кількістю депозитних продуктів що вони пропонують. В середньому кількість депозитних продуктів для фізичних осіб збільшилася. Максимальні терміни залучення депозитів для фізичних осіб дуже короткі, для більшості банків не більше 2 років. Стандартні валюти залучення – українська гривня, долар США і євро, інші валюти залучення депозитів малопоширені. Депозитні ставки в українській гривні більші за ставки в доларах США та євро, а депозитні ставки в доларах США зазвичай більші за ставки в євро. Мінімальні депозитні ставки у банків з іноземним капіталом, максимальні у банків з приватним капіталом, а серед банків з державною часткою найвужчий діапазон значень депозитних ставок.

Ринок депозитних продуктів для юридичних осіб розвивається у напрямку більшої прозорості щодо умов депозитних продуктів та депозитних ставок. Банки групуються у дві групи за кількістю депозитних продуктів що вони пропонують. Максимальні терміни залучення депозитів для юридичних осіб вищі за максимальні терміни залучення депозитів для фізичних осіб.

Отримані результати можуть бути використані дослідниками банківської діяльності, дослідниками ціноутворення депозитних та кредитних продуктів банку, аналітиками банку, та дослідниками банківського ринку України.

Подальші дослідження банківського ринку депозитних продуктів доцільно вести в напрямку дослідження інноваційних продуктів та технологій, що поступово замінюють стандартні продукти банківської сфери. Також корисним для розвитку ринку було би порівняння відсоткових ставок, принципи їх формування та фактори впливу, таким чином покращуючи прогнозованість роботи банків і надійність банківської системи для вкладників та економіки країни в цілому.

Література:

1. Показники фінансової звітності банків України [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2018. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442.
2. Дрозд А. О. Підходи до організації кредитно-депозитної діяльності банками України [Електронний ресурс] // Актуальні проблеми економіки та управління. – 2017. - №11 – Режим доступу: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102581/97657>
3. Станіславський О.В. Аналіз організації кредитно-депозитної діяльності банками України / О.В. Станіславський, А.О. Дрозд // Актуальні проблеми економіки та управління. – 2018. - №12 – Режим доступу: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/130930>
4. Офіційний сайт Приват банку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://privatbank.ua/>.
5. Офіційний сайт Ощадбанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/>.
6. Офіційний сайт Укрексімбанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.eximb.com>.
7. Офіційний сайт Укргазбанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrgasbank.com/>.
8. Офіційний сайт Райфайзенбанк Аваль [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.aval.ua/>.
9. Офіційний сайт Укрсіббанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukrsibbank.com>.
10. Офіційний сайт Пумб [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pumb.ua/>.
11. Офіційний сайт Сбербанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.sberbank.ua/>.
12. Офіційний сайт Альфа банк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://alfabank.ua/>.
13. Офіційний сайт Укрсоцбанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.ukrsotsbank.com/>.
14. Офіційний сайт Креді Агріколь [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://credit-agricole.ua/>.
15. Офіційний сайт ОТП Банк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://otpbank.com.ua/>.
16. Офіційний сайт Промінвестбанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pib.ua/>.
17. Офіційний сайт Сіті банк [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.citigroup.com.
18. Офіційний сайт Банк Південний [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.com.ua/>.
19. Офіційний сайт Прокредит Банк [Електронний ресурс] – Режим доступу: [ru.procreditbank.com.ua /](http://ru.procreditbank.com.ua/).
20. Офіційний сайт Кредобанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kredobank.com.ua/>.
21. Офіційний сайт Таскомбанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.tascombank.com.ua/.
22. Офіційний сайт ІНГ банк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ingbankukraine.com>.
23. Офіційний сайт Банк Кредит Дніпро [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://creditdnpr.com.ua/>.

24. Офіційний сайт Мегабанк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.megabank.ua/>.
25. Офіційний сайт Банк Восток [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bankvostok.com.ua/>.
26. Офіційний сайт Універсал банк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.universalbank.com.ua/>.

УДК 123.456:789

JEL classification: M31

Замрій А.М.

ORCID ID: 0000-0001-9480-9713

Капустян В.О.

доктор фіз.-мат. наук, професор

ORCID ID: 0000-0002-5035-809X

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПЕРЕОЗБРОЄННЯ КИЇВСЬКОГО РЕГІОНУ

THE MODELING PROCESS OF TECHNOLOGICAL REARMING OF KYIV REGION

Київський регіон та Україна в цілому перебувають ще на індустріальній стадії розвитку, і її можливості ще не вичерпані. Таким чином, стає нагальним завдання широкого використання передових індустріальних технологій з метою модернізації підприємств. При цьому важливим є підняття науково-технологічного рівня підприємств і галузей, в яких ще зберігаються застарілі технології, досягати їх переходу на рівень вищих індустріальної й постіндустріальної стадії. Технічне переозброєння і реконструкція діючих підприємств, будучи однією з форм розширеного відтворення основних фондів, сприяють перш за все оновленню і якісному вдосконаленню існуючих засобів праці, підвищенню ролі технічної оснащеності діючих підприємств, автоматизації та механізації виробництва відповідно до вимог НТП. Найбільший ефект від реконструкції і технічного переозброєння досягається в тих випадках, коли застосування комплексної механізації і автоматизації виробництва поєднується з впровадженням принципово нових технологічних процесів. У даній статті розглядається один із варіантів вирішення стратегічної задачі, поставленої у Київському регіоні до 2020 року, а саме стійкого економічного зростання на основі інноваційного розвитку. В основі статті лежить модель переозброєння трисекторної економіки Колемасєва В.А., але без деяких спрощень, які автор використовував для аналітичного розв'язку задачі оптимального керування. Ця модель апробована на показниках Київського регіону за 2010 – 2016 роки. Було знайдено показники виробничої функції Коба-Дугласа для усіх галузей економіки в регіоні. Засновуючись на отриманих показниках галузі були згруповані у три сектори та сформовано вихідні дані для моделі. Методом послідовного квадратичного програмування було знайдено оптимальне рішення для задачі управління переозброєнням регіону.